

Opleiding tot supervisor

Studiegids 2019 - 2020

Groep 1

Rotterdam, februari 2019

A. Inleiding

Op woensdag 2 oktober 2019 start de eerste groep van onze "Opleiding tot Supervisor". Er is veel vraag naar goede supervisors en begeleiders die in staat zijn complexe vragen in allerlei arbeids- en leercontexten te begeleiden. Vaak ontstaat de vraag voor supervisie doordat een situatie in het werk verandert of dat men een opleiding gaat doen. Zo is in het HBO supervisie vaak onderdeel van een opleiding. Ook bij herregistratie van verschillende beroepsgroepen wordt supervisie als een relevante leermethodiek erkent. Denk hierbij bijvoorbeeld aan de herregistratie in de jeugdzorg.

Wij omschrijven supervisie als volgt: "Supervisie is een leer methode waarbij men door het bespreken en onderzoeken van relevante werkervaringen, zicht krijgt op het eigen handelen en de al dan niet bewuste keuzes en overtuigingen. Vaak zijn het dilemma-situaties die aan de orde komen. Hierdoor leert de professional voor zichzelf helderheid te scheppen met het doel de eigen verantwoordelijkheid nu en in de toekomst beter te kunnen realiseren. Zo leert men in supervisie al reflecterend te verwoorden en verantwoorden hoe in de situatie gehandeld is en te onderzoeken welke handelingsalternatieven er zijn. De supervisor zal steeds een beroep doen op het zelfvertrouwen van de supervisant in zijn eigen potentieel."

Doordat wij systemisch kijken, gaan wij ervanuit dat de sociale omgeving een belangrijke rol speelt in werk- en leersituaties. De verschillen in mens- en wereldbeelden, de steeds wisselende werkelijkheden en de invloed van de sociale media maken het soms lastig om in het werk constructieve relaties op te bouwen. Niet zelden lijkt het of de verschillen en/of de beleefde werkelijkheid niet meer beïnvloedbaar of overbrugbaar zijn. Je zou kunnen zeggen dat een supervisie of begeleidingsvraag vaak ontstaat doordat één of meer aspecten in het leven aan verandering onderhevig zijn. Denk hierbij aan ingrijpende levensfaseovergangen als verandering van baan of functie, migratie, reorganisatie, midlifecrisis, scheiding, ziekte en ander vormen van verlies. Men zit volgens onze kijk op begeleiden dan in een transitionele fase, waarin vaak verwarring en verdriet is en waarin geen duidelijk perspectief op de toekomst bestaat. Supervisie zien wij ook als een transitionele ruimte omdat hier meestal het ontwikkelen van betekenisgeving aan de orde is. Vandaar dat wij het begrip "de transitionele ruimte" als één van de uitgangspunten in de opleiding nemen. Wij zien verschillend zijn en van elkaar verschillen in de breedste zin van het woord als mogelijkheid om te ontwikkelen. Onze opleiding is allereerst een gedegen supervisoropleiding die wordt verzorgd door zeer ervaren docenten en leersupervisors. Zo leert de student competent te handelen met gebruikmaking van zowel de nieuwste als de klassieke supervisiemethodieken, ontwikkelt hij/zij een pallet aan handelingsmogelijkheden die ingezet kunnen worden tijdens de supervisie en bouwt de student tijdens de opleiding aan zijn/haar supervisiepraktijk. De opleiding onderscheidt zich ten opzichte van andere opleidingen door de supervisie te zien als een transitionele ruimte, waarin plaats is voor kwetsbaarheid, creativiteit en groei. Daarnaast worden aspecten uit de interculturele systeemtherapie en de begeleidingskunde nadrukkelijk verbonden met de supervisiepraktijk.

B. Historie van de opleiding

De supervisorenopleiding bouwt voort op en maakt gebruik van de ervaringen die opgedaan zijn in onze coachopleiding. Kitlyn Tjin A Djie en Albert Meijerink hebben in 2013 besloten samen de opleiding “Coachen in de transitionele ruimte” op te zetten, omdat zij vinden dat iedereen, ongeacht zijn afkomst, sociale klasse of religie, recht heeft op goede begeleiding. Volgens ons zou dit ook bij supervisoren en de daarbij behorende opleidingen op de agenda moeten staan. In de praktijk wordt daar heel weinig aandacht aan besteed en wordt er nog steeds vanuit een, volgens ons, behoudend concept gewerkt. Ondanks dat de samenleving in veel aspecten wezenlijk veranderd is. Daardoor is het van belang om dominante opvattingen over wat goede begeleiding is en de daarmee gepaard gaande uitsluitingsmechanismen te ontrafelen. En om alternatieve concepten, methoden en praktijkvoorbeelden aangereikt te krijgen, die laten zien dat en hoe het anders kan. In deze supervisorenopleiding leer jij als supervisor, iedereen die als professional of als vrijwilliger werkt en of het nu een trainer, sociaal werker, psycholoog, docent, politieagent, arts of manager is, om andere en nieuwe perspectieven te zien op wat goed werk en goed samenleven is.

C. Registratie

Onze opleiding voldoet aan de opleidingsroute van de LVSC tot supervisor en is erkend door de LVSC. In onze opleiding zitten 3 van de 4 onderdelen van de LVSC-opleidingsroute, nl:

“de didactische scholing”

“de eerste leersupervisie”

“het werkstuk”

Om je te kunnen registreren bij de LVSC als supervisor dien je na onze opleiding het 4^e onderdeel te volgen en met een voldoende af te sluiten. Dit 4^e onderdeel noemen we de tweede leersupervisie. Deze leersupervisie volg je bij een LVSC geregistreerde leersupervisor die NIET de eerste leersupervisie heeft gegeven.

Al tijdens de opleiding is het mogelijk zich bij de LVSC (www.lvsc.eu) te laten registreren als Aspirant Supervisor.

D. De eigen praktijk

Na de opleiding kan je o.a. aan de slag met:

- Individuele- en groepssupervisie in de profit en non-profit sector
- Begeleiden van intervisiegroepen
- Begeleidingsvragen met betrekking tot diversiteit op de werkvloer
- Begeleiding van mensen op alle niveaus in organisaties en/of sociale posities
- Begeleiding van vragen die voortkomen uit de gezins- en familiesfeer en verbonden zijn met (gewenste) werksituaties
- Leerbegeleiding van studenten en werknemers

E. We leiden op tot supervisoren:

- Die het appèl van de ander kunnen waarnemen.
Hierbij gaat het om het afstemmen op de ander, op jezelf en op elkaar en kunnen weten waar die ander voor komt. Wat is er aan de orde? Tussen de oogharen door luisteren. Het horen, zien, voelen en aftasten. Luisteren voorbij naar dat wat er woordelijk gezegd wordt.
- Die gewaar zijn.
Die in staat zijn in aanwezigheid op basis van innerlijk weten, lichamelijke en emotionele reactie te bemerken dat wat er is. Het kunnen uithouden dat het is zoals het is bij de ander en bij jezelf. En dat wat je gewaarwordt, kan inzetten wanneer het gewenst is.
- Die samen met de supervisanten op onderzoek kunnen gaan.
Uitnodigen, soms dwingend, om op onderzoek uit te gaan. Het onderzoek te faciliteren. En te blijven zoeken, ook wanneer het pijnlijk wordt. Er samen bij te kunnen blijven. In het zoeken kunnen richten op wat er hier en nu aan de orde is, waarbij het niet opgelost hoeft te worden. Het opbouwen van een relatie die dit zoeken mogelijk maakt.
Een relatie waarin supervisor en supervisant elkaar kunnen horen, volgen en verstaan. Waarbij beiden hun autonomie behouden. En dat het weten van de supervisor ondergeschikt is aan de zoektocht. Dat dit als het ware geparkeerd wordt.
- Die in staat zijn perspectieven te zien.
Door het uit te houden binnen andere perspectieven, nieuwe perspectieven kunnen toevoegen, kunnen wisselen van perspectief en verschillende perspectieven naast elkaar kunnen laten bestaan. Hierbij gaat het om betekenis te kunnen geven, bevragen van de hoorbare perspectieven en de niet uitgesproken perspectieven. Het herkennen van verkokerde perspectieven en het samen met de supervisant creëren van ruimte voor het toelaten van nieuwe en andere perspectieven.
- Die in staat zijn te reflecteren.
Door te reflecteren op het eigen handelen en dit kunnen verwoorden en verantwoorden. Kunnen zien en verwoorden in hoeverre gehandeld is overeenkomstig de uitgangspunten van deze opleiding. Kunnen onderzoeken van de eigen praktijk en dit kunnen verantwoorden naar de gemeenschap van supervisoren op basis van de competenties van de supervisor van de LVSC. Daarnaast het besef als supervisor, dat de eigen waarneming beïnvloed wordt door de eigen familiale- en culturele bagage, de grote verhalen en de context van dat moment. En dan ook in staat is hierop andere perspectieven toe te laten.

F. Didactische uitgangspunten

De didactische uitgangspunten van de opleiding zijn steeds verbonden met de supervisiepraktijk. In de opleiding wordt gewerkt met de volgende didactische principes:

Het concurrency-principe is een didactische pijler van de opleiding: de student wordt gestimuleerd de leerstof en leerervaringen uit de opleiding in verband te brengen met de (eigen) beroepspraktijk. Daarnaast verbindt hij/zij de ervaringen met de persoonlijke ontwikkeling en de maatschappelijke- en organisatiecontext waarin de ervaring zich voordoet.

Competentie gericht opleiden is de volgende pijler van onze didactiek. Hierbij is het competentieprofiel van de supervisor van de LVSC de basis en wij hanteren dan ook de omschrijving van het begrip competentie zoals dat door de LVSC is beschreven. Competentie staat voor het vermogen om:

1. te zien wat nodig is in een bepaalde context
2. te kunnen doen wat nodig is in die context (o.a. handelingsrepertoire in huis hebben)
3. de bereidheid en de durf te hebben om dat ook te doen in die context.

Voor de didactiek betekent dit dat in de opleiding steeds de koppeling van theorie met eigen ervaringen wordt gelegd en dat de student uitgenodigd wordt om de bereidheid en durf te hebben dat zowel in de lessituatie als in de praktijk te doen en te laten zien. De praktijk wordt in de lessen en in de leersupervisie besproken. Hierbij speelt reflectie een belangrijke rol, temeer omdat dit ook in de supervisiepraktijk zelf aan de orde is. We streven in de lessen naar gelijke verhoudingen tussen praktisch oefenen en theoretisch scholing.

De student leert zelf verantwoordelijkheid te nemen voor zijn/haar leerontwikkeling. Ook hier is er weer een relatie met de praktijk, omdat de supervisant (dat is degene die supervisie krijgt) ook geleerd wordt steeds meer verantwoordelijkheid te nemen voor zijn/haar handelen. Door van iedere bijeenkomst een leerverslag te maken, krijgt en behoudt de student inzicht in zijn ontwikkeling. Door de student te koppelen aan een leermaatje wordt ook gestimuleerd om van elkaar te leren. Daarnaast zijn de leerverslagen materiaal om het ontwikkelportfolio te vullen. Vanuit dit ontwikkelportfolio maakt de student aan het eind van de opleiding een beoordelingsportfolio. Daarnaast wordt een supervisiepraktijk beschreven en verbonden met de theorie. Door de beschrijving en de verrijking in leergroepen verantwoordt de student zijn/haar competent normatief professioneel handelen.

Circulair leren is voor de opleiding ook belangrijk. Enerzijds omdat de student een volwassene is met vele verschillende soorten ervaringen. Door onderwerpen steeds opnieuw, vanuit een ander gezichtspunt en met een oplopende moeilijkheidsgraad aan de orde te stellen, kan steeds opnieuw aansluiting gevonden worden met de praktijk en dus ook met de leerbehoefte. Anderzijds is de praktijk circulair omdat er gedurende de opleiding ten minste 2 verschillende praktijken gestart en afgerond worden. Hierbij valt in het bijzonder te

denken aan de fasen in het supervisietraject.

Het gedachtegoed “Beschermjassen” is van belang om diversiteit in de breedste zin te laten ervaren en met literatuur te onderbouwen. De student ervaart dat in de opleiding en leert dit ook toe te passen in zijn/haar werk. Dit betekent dat de relatie centraal staat, dat er ruimte is voor verschil, dat veiligheid en openheid voorop staan. En dat diversiteit in al zijn facetten besproken en onderzocht wordt aan de hand van de eigen- en de familiegeschiedenis. Hierbij horen ook de begrippen “transitionele ruimte” en “de vreemde ander”. In de groepsontwikkeling wordt bewust en expliciet met dit gedachtengoed gewerkt.

Narratief- en systemisch werken zijn tevens basisbegrippen van de opleiding. In de lessen staat het verhaal van zowel de supervisor als de supervisant op de voorgrond. Er is constant aandacht voor dat wat zich vanuit een systemische kijk voordoet. Hierbij gaat het om het toepassen van begrippen en ideeën uit de systeem- en communicatietheorie, gericht op vraagstukken die zich afspelen in de verschillende contexten. Hierbij zijn kritische reflectie, vakinhoudelijke verdieping en onderzoek naar zingeving, mens en wereldbeeld, van belang. Een onderzoekende houding is juist in de transitionele ruimte van groot belang. Door de hierboven beschreven didactische aanpak ontstaat de ruimte en de noodzaak om deze onderzoekende houding te ontwikkelen. Bij dit onderzoek gaat het in het bijzonder om wat niet gezien, gehoord en gezegd kan worden.

De Leersupervisie biedt tijdens de opleiding bij uitstek mogelijkheden om persoonlijke ervaringen in de eigen supervisiepraktijk te onderzoeken en deze te verbinden met de persoonlijke geschiedenis en eigen normen en waarden. Daarnaast wordt in supervisie de verbinding onderzocht met “normatief professioneel handelen”.

G. Het programma

Het programma is per dagdeel uitgewerkt zodat doelen, voorbereiding en werkwijze vooraf bekend zijn. Dit programma met bijlagen wordt tijdig digitaal verstuurd. Het programma vindt haar basis in het registratiedocument en het competentieprofiel van de LVSC, de literatuur en de didactische uitgangspunten van de opleiding. Dit wordt aangevuld met de leerverslagen en individuele leerwensen van de studenten.

De opleiding wordt gevormd door de volgende opleidingsonderdelen:

- Professioneel handelen als supervisor
- Supervisie in de transitionele ruimte
- Leersupervisie over de supervisiepraktijk
- Onderzoek en werkstukbegeleiding

In deze opleidingsdelen wordt tenminste voldaan aan de voorgeschreven- uitgangspunten van het registratiereglement 2014. Dit geldt in het bijzonder voor punt 3.5 en 5.1. Dit reglement is op de opleiding beschikbaar en te vinden op (www.lvsc.eu). Mochten er door de LVSC wijzigingen in het reglement worden aangebracht dan zullen wij die in het volgende leerjaar doorvoeren. Daarnaast is het competentieprofiel van de supervisor leidend.

In het opleidingsprogramma is er daarnaast aandacht voor:

- Intervisie
- Organisatie- en veranderkunde
- Burn-out-begeleiding
- Begeleiden van conflicten
- Narratieve begeleidingskunde
- Diversiteit in families en organisaties
- Leertheorieën
- Ondernemerschap
- Systemisch werken
- Interculturele communicatie
- Levensfaseovergangen en rite de passage
- Filosofie, ethiek en zingeving
- Gedachtegoed van “Beschermjassen” zie www.beschermjassen.nl

H. Praktische informatie

1. Toelatingsvoorwaarden en intake

De student dient over een afgeronde hbo- of wo-opleiding en minimaal 5 jaar levens en (onbetaalde) werkervaring op hbo-niveau te beschikken. Daarnaast dient hij/zij binnen de laatste 6 jaar ten minste 10 supervisie bijeenkomsten te hebben ontvangen van een LVSC geregistreerde supervisor. Voor toelating vindt een intakegesprek plaats met één van de hoofddocenten om wederzijdse verwachtingen en mogelijkheden te verkennen en te bepalen of aan de toelatingsvoorwaarden is voldaan.

Indien niet geheel voldaan wordt aan de toelatingseisen kan men vragen in aanmerking te komen voor de vrijstellingsregeling (zie: www.begeleidenvooredereen.nl) Tegen een besluit van de opleiding om (nog) niet toegelaten te worden, is geen beroep mogelijk.

2. De supervisiepraktijk

Tijdens de opleiding dient de student zelf voor minimaal twee supervisiepraktijken te zorgen. Een van de praktijken dient een groepssupervisie te zijn van minimaal 3 en maximaal 4 personen. De ander praktijk kan een individuele, of groepssupervisie zijn van maximaal 4 personen. De eisen voor de praktijk zijn beschreven in de registratie-eisen van de LVSC. De supervisiepraktijk dient uiterlijk op 13 november 2019 daadwerkelijk te zijn gestart.

3. Het rooster

De 28 lesdagen zijn op woensdag van 9.30 uur tot 17.30 uur. Als er leersupervisie wordt gegeven eindigt de lesdag om 16.30 uur. De opleiding start op 2 oktober 2019 en wordt afgesloten op 25 november 2020. Er is steeds een lunchpauze van een uur. De locatie is Albregt Engelmanstraat 3, Rotterdam. Het rooster is vanaf mei 2019 beschikbaar op de website.

4. Aanwezigheid

Aanwezigheid op alle lesdagen is in principe verplicht. Omdat er in de lessen ook van elkaars ervaringen geleerd wordt, is het van belang om bij alle bijeenkomsten aanwezig te zijn. Bij afwezigheid van een bijeenkomst heeft de student zelf de verantwoordelijkheid om zich op de hoogte te stellen van de behandelde lesstof en de besproken ervaringen. Bij afwezigheid van twee bijeenkomsten neemt de student contact op met de desbetreffende docenten en/of leersupervisoren. Met hen zal dan een vervangende opdracht afgesproken worden. Mocht hierna nog meer afwezigheid plaats vinden, dan kan de opleiding het behalen van het diploma blokkeren.

5. Studielast

De studielast voor de is totaal 593 uur en is onderverdeeld in:

Didactische scholing:

Contacttijd scholing	133 uur	38 dagdelen van 3,5 uur
Lesvoorbereiding	133 uur	38 dagdelen van gemiddeld 3,5 uur.
Supervisiepraktijk	60 uur	inclusief voorbereiding
Eindopdracht	60 uur	
Beoordelingsportfolio	30 uur	
Eindpresentatie	<u>20 uur</u>	
Totaal didactische scholing	436 uur	

Leersupervisie: 76 uur 38 uur contacttijd en 38 uur voorbereiding

Werkstuk incl. begeleiding: 81 uur 11 uur contacttijd en 70 uur voorbereiding

Totaal 593 uur

6. Aantal deelnemers

Het aantal studenten per groep is minimaal 10 en maximaal 16.

7. Toetsing

- Tijdens de opleiding dient de student opgedragen voorbereidings- en verwerkingsopdrachten te maken. Mocht de student op dit aspect regelmatig in gebreke blijven dan kan de opleiding beslissen dat de eindtoetsen niet ter beoordeling mogen worden ingeleverd.
- De praktijkbeschrijving en het beoordelingsportfolio worden pas beoordeeld nadat de leersupervisie met ten minste een voldoende is beoordeeld.
- Het werkstuk zal pas beoordeeld worden nadat de leersupervisie, de praktijkbeschrijving en het beoordelingsportfolio met een voldoende zijn beoordeeld.
- Nadat zowel de leersupervisie, de praktijkbeschrijving, het beoordelingsportfolio en het werkstuk met tenminste een voldoende zijn beoordeeld, mag de individuele eindpresentatie worden gegeven. Nadat de eindpresentatie met tenminste een voldoende is beoordeeld, komt de student in aanmerking voor het certificaat.
- Voor ieder onderdeel is eenmaal herkansing mogelijk waarbij de bovengenoemde volgorde van beoordelen van kracht blijft.

8. Literatuurlijst

De literatuurlijst bestaat uit een verplicht en een aanbevolen deel. De literatuurlijst is vanaf mei 2019 te vinden op de website.

9. Kosten

De kosten van de opleiding bedragen € 6.750,- (btw vrij) exclusief ca. € 410,- studiemateriaal.

10. Kijk voor meer informatie op www.begeleidenvooredereen.nl